

на историята. Жените в българското общество и култура. Съст. Кр. Даскалова. С., 1998.

⁴⁵ Д. Константинов. Жеравна..., 284 –285, 332; А. Нягулова. Родовата памет..., с. 10.

⁴⁶ Последните публикувани тук писма – от 1880 (№ 38 и № 39), 1881 (№ 40) и 1885 г. (№ 41), илюстрират именно началото на този необратим процес.

⁴⁷ Д. Константинов. Жеравна..., с. 194.

⁴⁸ Подр. вж. Д. Караджова. Котленският книжовен център през XVIII в. Пловдив, 1994, 147-156; А. Манолева. Котленски сборник лято 1805 (Принос към проучването на Котленския книжовен център). Изследване (с оглед на диалектната основа) и издание на текста. С., 2006, 9-16, 19-28.

⁴⁹ Вж. също Д. Константинов. Жеравна..., с. 107, 127, 140 (факсимилета на приписки); Д. Петканова. Руски печатни книги..., 173 –183; Същата. Един непознат съвременник на Паисий Хилендарски [Йосиф Хилендарски]. – ЕЛ, XVII, 1962, кн. 6, 41 –54; И. Тодоров. Жеравненският препис на „История Славяноболгарская“. –ИНБКМ, XVI (XXI), 1981, 19 –57; Ив. Русев. „Сие да се знае...“ (Приписките и църковните текстове като извори за възрожденската история. По новооткрити материали от храмовете на Котленския край). Сливен, 1999, 42 –44, 71 –72, 75, 90, 136 (факсимилета на приписки); документи на Жеравненската община. – НБКМ-БИА, II А 361 –399, 2121а –2147, 2920 –30146; ГАРФ-Москва, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 67 (ЦДА-КМФ 09, Инв. № 187/20), л. 61 –61а; Ученически тетрадки на Кръстьо Ив. Попов - Мирски (1866 –1867). – НА-БАН, ф. 59к, оп. 1, а.е. 3, л. 1 –118.

⁵⁰ К. Иречек. Пътувания..., с. 782.

⁵¹ Говорът на Жеравна се отнася към т. нар. мизийски говори, въпреки силното влияние на централно-балканския „котленски говор“ (поради интензивните всекидневни контакти между двете съседни селища) през вековете (Ст. Стойков. Българска диалектология. С., 19682, с. 76; К. Петров. Принос към говора на гр. Котел (фонетика и морфология). – ИССлФ, III, 1911, 195 –221; Д. Караджова. Котленският книжовен център..., 206 –212; срв. К. Иречек. Пътувания..., с. 780; Д. Константинов. Жеравна..., 230 –231; А. Нягулова. Родовата памет..., с. 14).

⁵² Срв. Н. Тодоров. Из летописите на училището. – В: Юб. книга на Жеравненското читалище „Единство“..., 93 –105; Ст. Грънчаров. Балканският свят –, с. 555.